

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/351

Karar Sayısı : 2003/10

Karar Günü : 11.3.2003

Resmi Gazete tarih/sayı: 16.12.2003/25318

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Kartal 1. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinin, Anayasa'nın 2, 5, 10, 11, 49, ve 61. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

İş kazası ve yaşlılık aylığını birlikte almakta olan davacıdan, bu aylıkların eşitlenmiş olması nedeniyle, iş kazası aylığının tamamının, yaşlılık aylığının yarısının ödenmesi gerekirken tamamının ödendiği belirtilerek fazla ödenen kısmın iadesi istemiyle açılan davada, 506 sayılı Yasa'nın 92. maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının itiraz konusu birinci ve ikinci tümceleri şöyledir:

"Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık ve gelirlerden yüksek olanın tümü, eksik olanın da yarısı bağlanır. Bu aylık ve gelirler eşitse, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından bağlanan gelirin tümü, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan aylığın da yarısı verilir."

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 49. ve 61. maddelerine dayanılmış, 60. ve 65. maddeleri ise ilgili görülmiştir.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet AKYALÇIN'ın katılımlarıyla 5.7.2001 günü yapılan ilk inceleme toplantısında işin esasının incelenmesine karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuran Mahkeme, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci tunceleri ile gerek yaşlıların, gerekse sakatların korunması bir yana, bunların cezalandırıldığını, malullük ve yaşlılık aylıklarının birleşmesi sonucu iki aylığın birlikte ödenmesi gerekirken birinin tamamının, diğerinin ise yarısının ödenmesinin Anayasa'ya aykırılık oluşturduğunu ileri sürmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Kanunu'nun 29. maddesinde, Anayasa Mahkemesi'nin; Kanunların, Kanun Hükmünde Kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur olmadığı, Anayasa Mahkemesi'nin taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebileceği hükme bağlanmıştır. Dava konusunun sosyal güvenlik hakkı ile ilgili görülmesi nedeniyle itiraz, Anayasa'nın 2. ve 5. maddelerinde belirtilen sosyal hukuk devleti ilkesini somutlaştıran 60. ve 65. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci tuncesinde; *"Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık ve gelirlerden yüksek olanının tümü, eksik olanın da yarısı bağlanır. Bu aylık ve gelirler eşitse, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından bağlanan gelirin tümü, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan aylığın da yarısı verilir."* denilmektedir.

Sosyal güvenlik hakkını düzenleyen Anayasa'nın 60. maddesinde, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu devletin bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alacağı ve teşkilatı kuracağı belirtilmiştir.

Sosyal devletin amaçlarından biri de kısmen ya da tamamen çalışamamaları nedeniyle gelir kaybına uğrayarak muhtaç duruma düşebileceklere, insan onuruna yaraşır asgarî bir hayat sürmeleri için gerekli olan geliri sağlamaktır. Böylece toplumdaki ekonomik eşitsizlikler bir ölçüde azaltılmış, sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerine uygunluk sağlanmış olur.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucunda çalışma gücünün bir kısmını ya da tamamını kaybeden kişilerin diğer kişilere oranla daha fazla sosyal güvenliğe, bakıma ve korunmaya ihtiyaçları olduğu açık bulunmakla birlikte bu ihtiyaçlar giderilmeye çalışılırken, Anayasanın 4709 sayılı Yasa ile değişik 65. maddesinde yer alan *"Devlet sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir"* kuralı da gözetilerek gerekli düzenlemelerin yapılması zorunludur.

Sosyal Sigortalar Kanunu bir bütün olarak ele alındığında, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası ile malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları için kısmen sigortalıdan, kısmen de işverenden ayrı ayrı prim tahsil edilmesinin Kurumca sağlanan hizmetlerle aktüeryal dengenin birlikte korunması gereğinin sonucu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası için tespit edilmiş bulunan prim oranlarının, Sosyal

Sigortalar Kanununun itiraz konusu olan 92. maddesindeki esaslar gözönüne alınarak belirlendiği anlaşılmaktadır. İş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası ile birleşmesi halinde her iki sigorta türüne ait aylık ve gelirlerin tam olarak ödenmesi öngörülseydi, Kurumun aktüeryal dengesini sağlamak amacıyla gerek sigortalılardan, gerekse işverenlerden tahsil edilen prim oranlarının artırılması gerekecekti.

Öte yandan, Anayasa'nın 4709 sayılı Yasa ile değişik 65. maddesine göre, Devlet, Anayasa ile belirlenen görevlerini malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirirken, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri de gözetmekle yükümlü kılınmıştır. Bu öncelikler Anayasa'nın kimi hükümlerinde açıkça öngörülmüştür. Anayasa'nın "Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler" başlıklı 61. maddesi, bu önceliklerden birini düzenlemektedir. İtiraz konusu kural, 506 sayılı Yasa'nın bütünlüğü içinde değerlendirildiğinde, Anayasa'nın 61. maddesinde öngörülen özel korumanın da yeterince gözetildiği anlaşılmaktadır.

Bir kere, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleştiğinde, sigortalıya bu aylık ve gelirlerin tamamı ödenmese de birinin tamamının ve diğerinin de yarısının ödenecek olması, yalnızca yaşlılık aylığı alan sağlam kişiye göre, sakat olanın koruma önceliğinin gözetilmiş olduğu anlamına gelmektedir.

Ayrıca 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 1186 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesinin son fıkrası hükmü uyarınca sürekli kısmî veya sürekli tam iş göremez durumdaki sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise, sürekli iş görememezlik geliri %50 artırılmak suretiyle ödenmektedir. Bu hüküm dikkate alındığında, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasıyla malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası birleştiğinde, sigortalı bu aylık ve gelirlerden yüksek olanın tamamını, eksik olanın da yarısını alacak ve başkasının bakımına muhtaç olması durumunda sürekli iş görmezlik geliri %50 artırılarak verilecektir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu Yasa kuralının, Anayasa'nın 60. maddesinde düzenlenen sosyal güvenlik hakkı ve 61. maddesinde sakatlar için öngörülen özel koruma görevi gözetilerek 65. maddede belirtilen biçimde Devletin malî olanaklarına bağlı ve bu görevlerin amaçlarına uygun olarak düzenlediği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan, "yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için sözkonusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Bu nedenle sadece iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından gelir elde edenlerle malullük, yaşlılık veya ölüm sigortasından aylık alıp bunun yanında iş kazası ya da meslek hastalığı sigortasından da aylık ve gelir alabilecek durumda olanlar aynı konumda bulunmadıklarından itiraz konusu kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir.

Belirtilen nedenlerle itiraz konusu Yasa kuralı, Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 60., 61. ve 65. maddelerine aykırı değildir, 49. maddesi ile ilgisi görülmemiştir. İstemin reddi gerekir.

Bu görüşlere Ali HÜNER ve Fulya KANTARCIOĞLU katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

17.7.1964 günlü, 506 sayılı "Sosyal Sigortalar Kanunu"nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinin, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Ali HÜNER ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 11.3.2003 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Sacit ADALI	Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN
Üye		Üye
Enis TUNGA		Mehmet ERTEN

KARŞIOY YAZISI

17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinin iptali istemiyle yapılan başvuru sonucunda verilen 11.3.2003 günlü, E.2001/351, K.2003/10 sayılı itirazın reddine ilişkin çoğunluk kararına aşağıda açıklayacağım nedenlerle katılmıyorum.

Davacının 1979 yılında iş kazası geçirmesi nedeniyle, %37.2 oranında sürekli iş görememesi raporu ve kararı üzerine Sosyal Sigortalar Kurumu'nca, davacıya iş kazası ve meslek hastalığı aylığı bağlandığı; 1.2.1994 tarihinde de, emekli olması nedeniyle yaşlılık aylığına hak kazandığı; 1998 tarihine kadar hem iş kazası ve meslek hastalığı ve hem de emeklilik aylığının tam olarak ödendiği; davalı idarece, 506 sayılı Yasa'nın 92. maddesinin ikinci fıkrası ileri sürülerek iş kazası aylığı ile yaşlılık aylığının eşitlenmesi nedeniyle, iş kazası aylığının tamamı ile yaşlılık aylığının yarısının verilmesi gerektiği bildirilerek bu yönde işlem

yapılması üzerine davacı vekilince açılan davada, iş kazasından ve yaşlılık aylığından dolayı tam olarak aylık bağlanması gerektiği ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu 506 sayılı Yasa'nın 92. maddesinin ikinci fıkrasının 1. ve 2. tümcelerinde, "Malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirleri birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık ve gelirlerden yüksek olanın tümü, eksik olanın da yarısı bağlanır. Bu aylık ve gelirler eşitse, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından bağlanan gelirin tümü, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan aylığın da yarısı verilir." kuralı yer almaktadır. Görüldüğü gibi birbirinden bağımsız biçimde primlerin ödendiği "iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası" ile "malüliyet, yaşlılık ve ölüm sigortası" açısından ayrı ayrı ödenmeye hak kazanma söz konusu olmaktadır. Ancak itiraz konusu kural uyarınca, bu ödenmelerin tamamının değil, sadece birinin tamamının, diğerinin ise yarısının verilmesi öngörülmektedir. Aynı maddenin birinci fıkrasında ise, malüllük sigortası ile yaşlılık sigortasından aylığa hak kazanılması durumunda, bu aylıklardan yüksek olanı, eğer aylıklar eşit ise, yalnız yaşlılık aylığı bağlanmaktadır. Bu durumun nedeni de, haklı ve yerinde olarak malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası için tek prim oranının ödenmesi olmasıdır. Oysa itiraz konusu kuralda ise, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortaları ile yaşlılık sigortaları için ayrı ayrı prim ödendiği halde hak sahibine ödenecek aylık ise tam olarak ödenmemekte, birisinin tamamı, diğerinin ise yarısı ödenmektedir.

İtiraz konusu kuralla ilgili olarak bir hususa değinmek yerinde olacaktır. Gerek 1479 sayılı Bağ-Kur Sigortasına tabi olanlar ve gerekse 5434 sayılı Emekli Sandığına tabi olanların maruz kaldıkları iş kazaları veya meslek hastalıkları ile emeklilik aylığının birleşmesi halinde bu her iki sigorta için ayrı ayrı ödemeler yapılmamakta iştirakçilere sadece bir sigorta için ödeme yapılmaktadır. Bunun da sebebi olarak hem emeklilik ve hem de malüliyet sigortaları için tek bir karşılık olarak düşünülmesi, yani tek bir yönde prim ödenilmesi yapılmasıdır. Oysa yukarıda belirtildiği gibi Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi olanlardan iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortaları ile malüllük ve yaşlılık sigortaları ayrı ayrı prime tabi tutulmaktadırlar. Her iki sigorta bakımından ayrı ayrı prim ödenilmektedirler. Bu nedenle her iki sigorta yönünden zarara uğrayan sigortalılara da her bir sigorta bakımından tam ödenmeye hak kazanmaları gerekmektedir. Kısacası iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası ile malüliyet, yaşlılık sigorta türünün birleşmesi halinde, bir oran nisbetinde değil her bir sigortaları için tamamının ödenmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın "Sosyal güvenlik hakkı" başlıklı 60. maddesinde, "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" denilmektedir. Bu kural vatandaşlara yaşlılık, hastalık, kaza, ölüm ve malüllük gibi sosyal riskler karşısında asgari ölçüde bir yaşam düzeyi sağlama amacını gerçekleştirmeye yöneliktir. Sosyal güvenlik hakkı, çalışanların yaşamlarının ve yarınlarının güvencesidir. Maddenin ikinci fıkrasında, Devlete sosyal güvenliği sağlayacak gerekli önlemleri almak ve teşkilatı kurmak görevi verilmiştir. T.C. Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve Sosyal Sigortalar kurumu, ülkemizde sosyal güvenliğin temelini oluşturan kurumlardır. Sosyal Sigortalar Kurumu, hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlara, iş kazalarıyla meslek hastalıkları, hastalık, analık, malüllük, yaşlılık ve ölüm hallerinde sosyal sigorta yardımları yapan bir sosyal güvenlik kuruluşudur. Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan kurallar, sosyal güvenliğin ve sosyal güvenlik kurumlarının dayanağı ve teminatıdır.

Sosyal Devlet, Anayasa'nın 2. maddesi uyarınca vatandaşın sosyal durumu ve refahı ile ilgilenen ve onlara asgari yaşam düzeyi sağlayan Devlettir. Anayasa'nın 5. maddesinde de,

kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak, sosyal hukuk Devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın Devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

İtiraz isteminde bulunan Mahkeme, iptali istenen yasa hükmünün Anayasa'nın 61. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmektedir. Anayasa'nın 4709 sayılı Yasa ile değişik 65. maddesine göre, Devlet Anayasa ile belirlenen görevlerini malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirirken, "bu görevlerin amaçlarına" uygun öncelikleri gözetileceği belirtilirken 61. maddede sayılan malûller ve sakatlar öncelikle sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gereken kişilerdir. Anayasa'nın 61. maddesinde, Devletin harp vazife ve şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri koruyacağı ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlayacağı, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alacağı hükme bağlanmaktadır. 61. maddede sosyal güvenlik bakımından özel korumaya alınan malûller ve sakatlar hakkında düzenlenecek kurallarda, Anayasa'nın 65. maddesinde öngörülen Devletin malî kaynaklarının yeterliliğine dayanmak, sosyal Devlet ve sosyal güvenlik anlamlarına ve anlayışlarına tamamen ters kavramlardır. Kabulü mümkün görülemez.

İş kazaları ile meslek hastalıkları basit bir kaza sonucunda çalışma gücünün kısa bir süre kaybedildiği durumlarda olduğu gibi çok ciddi olan ve çalışma gücünün tamamen kaybını doğuran olaylara kadar değişiklik göstermektedir. Sakat kalma durumu, kişilerin özel yaşamları sırasında veya doğum ile ortaya çıkabileceği gibi, bir iş kazası sonucunda da ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle Anayasa'nın 61. maddesinin ikinci fıkrasında geçen "sakatlar" ifadesi sigortalı olarak çalışanlardan geçirdiği iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda sakatlanan kişileri de kapsamaktadır.

Bu durumda sürekli iş göremezlik durumunda olan kişiler, toplumun özel olarak korunması ve gözetilmesi gereken kesimlerinden birini oluşturduğundan 61. maddenin ikinci fıkrası bu kişilere uygulanabilecektir.

İş kazası ve meslek hastalığı sonucunda sakat kalarak çalışma gücünün bir kısmını ya da tamamını kaybedenler Anayasa'nın bu hükmüne göre toplumun özel olarak korunması gereken bir kesimini oluşturmaktadır. İtiraz konusu yasa kuralı ise, bu kişileri özel olarak korumak bir yana, çalıştıkları iş kollarına göre kendileri adına işverenler tarafından yüzde 1.5 ilâ yüzde 7 arasında ödenen prim nedeniyle, iş kazaları ile meslek hastalıkları sigortasından hak kazandıkları aylık ve gelirlerin, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile birleşmesi halinde sadece yarısının ödenebilmesine olanak verebilmektedir. Bu sebeplerle, iş kazası ve meslek hastalığı sonucunda sakat kalanların Anayasa'nın 61. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, toplumun özel olarak korunması kabul edildiklerinden aylık ve gelirlerinin birleşmesi halinde bu aylıkların tam olarak ödenmesi gerekmektedir. Bu yönden de itiraz konusu kural Anayasa'nın 61. maddesine de aykırı bulunmaktadır.

Emeğinden ve sosyal güvenlik hakkından başka hiçbir güvenceye sahip olmayan işçinin, her iki sigortası için prim ödendiği halde iş kazasıyla meslek hastalıkları sigortası ile yaşlılık sigortası bir araya geldiğinde birinin tamamının, diğerinin de yarısının ödenmesinin gerekeceği yönündeki itiraz konusu kural, sosyal güvenlik hakkının özüne ve prime dayanan sigorta anlayışına aykırıdır.

Belirttiğim nedenlerle, itiraz konusu 506 sayılı Yasa'nın 92. maddesinin ikinci fıkrasının 1.ve 2. tümcelerinde yer alan kurallar, Anayasa'nın 2., 5., 60. ve 61. maddelerine aykırı olduğundan iptallerine karar verilmesi gerekirken, iptal isteminin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Ali HÜNER

KARŞIOY GEREKÇESİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 92. maddesinin ikinci fıkrasının bir ve ikinci tümcelerinde, "Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahibine bu aylık ve gelirlerden yüksek olanın tümü, eksik olanın da yarısı bağlanır. Bu aylık ve gelirler eşitse, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından bağlanan gelirin tümü, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan aylığın da yarısı verilir." denilmektedir.

506 sayılı Yasa'nın 53. maddesine göre malûl sayılma nedenleri, herhangi bir sebeple çalışma gücünü üçte iki oranında kaybetme, herhangi bir hastalık sebebiyle çalışamayacak durumda olma ve iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda meslekte kazanma gücünü yüzde altmış oranında kaybetmedir. Malûllük sigortası ile bu kayıpların karşılanması amaçlanmaktadır. Yaşlılık sigortasının nedeni ise yaşlanmaya bağlı olarak çalışma gücünün kaybı ile uğranılan gelir yoksunluğunun karşılanabilmesidir. Ölüm sigortası da ölüme bağlı olarak sigortalının yakınlarının uğradığı gelir kaybının önlenmesine yöneliktir. İş kazaları ve meslek hastalıkları sigortasıyla da diğer sigortalardan farklı olarak bir iş kazası ya da meslek hastalığı sonucunda gelir kaybına uğrayan sigortalıya ekonomik güvence sağlanmaktadır.

Sosyal Sigortalar Yasası uyarınca, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları için tek bir prim alınmakta, iş kazaları ile meslek hastalıkları sigortasında ise ayrı bir prim öngörülmekte ve bunun tamamı, Yasa'nın 73/A maddesine göre işverenler tarafından ödenmektedir.

Çalışma yaşamında, her işe ilişkin iş kazası ve meslek hastalığı riskleri aynı olmadığından bunların niteliğine göre primlerin oranı da farklılık göstermektedir.

Anayasa'nın 60. maddesinde, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, Devlet'in bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alacağı ve teşkilatı kuracağı 61. maddesinde, Devlet'in, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alacağı, 65. maddesinde de Devlet'in, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği belirtilmiştir.

Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortalarının ortak amacı kişilerin sosyal güvenliklerinin sağlanması ise de yukarıda belirtildiği gibi bu iki

sigorta arasında korudukları hukuki yarar, üstlendikleri risk, amaçları, primlerin miktarı ve ödemekle yükümlü olanlar yönünden önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Bu durumda, söz konusu sigortalar için prim, toplu ödeme ve aylık bağlama hesaplarının, tüm olasılıklar ve özellikler gözetilerek yapılacağı açıktır. Devlet'in ise öncelikleri dikkate alarak mali olanaklarının yeterliliği ile sınırlı olarak belirtilen koşullar çerçevesinde gerekli dengeleri kuracağı ve hesaplarını buna göre yapacağı duraksanamaz. Bu bağlamda aynı sosyal amaca yönelik olsa da farklı gereksinimlerin ortaya çıkardığı ve ayrı primlere bağlı tutulan sigortaların birleşmesi halinde dava konusu kuralda öngörüldüğü biçimde, bunlardan birinin tamamının diğerinin ise tümünün ödenmesiyle ortaya çıkan adaletsizliğe Devlet'in mali kaynaklarının yetersizliği gerekçe gösterilemez. Ayrıca kişi hakları arasında adil bir denge kurmakla yükümlü hukuk devletinde bu tür adaletsizlikler hoşgörü ile karşılanamaz.

Öte yandan, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından yararlananlarla iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortalarından yararlananların, içinde bulundukları koşullar, iş ve beden gücü kayıpları, karşılaştıkları güçlükler bakımından aynı konumda oldukları düşünülemeyeceğinden bunlar arasında eşitlik ilkesi yönünden karşılaştırma yapılamaz. Dolayısıyla iki sigorta türünün aynı kişide birleşmesi halinde Yasa'da öngörülen kesintinin yapılmamasının bir taraf lehine sebepsiz zenginleşmeye neden olacağı görüşü kabul edilemez. Kaldı ki, her iki sigorta aynı kişide birleştiği halde yanlışlıkla tam ödeme yapılması nedeniyle aradaki farkın sigortalıdan istenmesi sonucunda çıkan uyuşmazlıklarda Yargıtay'ca hak sahibinin hilesi saptanamadığı sürece geri ödeme yapmasının gerekli olmadığına karar verilmektedir. (Utkan Araslı, Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar Cilt 2. Sayfa 1252).

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kuralların, Anayasa'nın 2., 60. ve 61. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU